

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

کتاب معلّم

(راهنمای تدریس)

آموزش قرآن

پنجم دبستان

محتوای این کتاب تا پایان سال تحصیلی ۹۱-۱۳۹۰ تغییر نخواهد کرد.

وزارت آموزش و پرورش سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

برنامه‌ریزی محتوا و نظارت بر تألیف: دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی

نام کتاب: کتاب معلم آموزش قرآن پنجم دبستان - ۷۲

مؤلفان: ابوالفضل انوشه‌پور، الهه ستوده، غلامعباس سرشور خراسانی و مسعود وکیل

با همکاری محمد قدوسی

ویراستار: محمدکاظم بهنیا

آماده‌سازی و نظارت بر چاپ و توزیع: اداره‌ی کل چاپ و توزیع کتاب‌های درسی

امور فنی: فاطمه پزشکی

حروفچین: فاطمه باقری مهر

صفحه‌آرا: معصومه چهره‌آرا ضیابری

مصصح: آذر روستایی فیروزآباد، مریم علیزاده

ناشر: اداره‌ی کل چاپ و توزیع کتاب‌های درسی

تهران: خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره‌ی ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)

تلفن: ۹-۸۸۸۳۱۱۶۱، دورنگار: ۰۹۲۶۶-۸۸۳۰، کدپستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹

وبسایت: www.chap.sch.ir

چاپخانه: شرکت افست «سهامی عام» (www.Offset.ir)

سال انتشار و نوبت چاپ: چاپ دوم ۱۳۸۸

حق چاپ محفوظ است.

فهرست مطالب

پیش‌گفتار

بخش اول : کلیات

۲	رویکرد برنامه‌ی آموزش قرآن در دوره‌ی ابتدایی
۳	اصول حاکم بر برنامه‌ی آموزش قرآن در دوره‌ی ابتدایی
۶	اهداف کلی آموزش قرآن در دوره‌ی ابتدایی
۶	اهداف کلی آموزش قرآن در پایه‌ی پنجم ابتدایی
۷	جدول اهداف آموزش قرآن در دوره‌ی ابتدایی
۹	جدول وسعت و توالی مفاهیم و مهارت‌های آموزش قرآن دوره‌ی ابتدایی
۱۰	جدول راهنمای آموزش دروس کتاب آموزش قرآن پایه‌ی پنجم ابتدایی
۱۵	محتوای کتاب آموزش قرآن پایه‌ی پنجم ابتدایی
۱۸	وسایل و تجهیزات مورد استفاده در آموزش قرآن
۱۹	روش کلی تدریس
۱۹	روش صحیح اشاره کردن به بخش‌های کلمات
۲۲	روش رفع اشکالات روخوانی دانش‌آموزان
۲۴	مهم‌ترین علل بروز مشکلات در روخوانی قرآن
۲۷	جدول زمان آموزش دروس قرآن پایه‌ی پنجم ابتدایی
۲۸	ارزش‌یابی مستمر و پایانی پیشرفت تحصیلی
۳۰	شیوه‌ی کسر نمره در ارزش‌یابی پایانی
۳۱	ارتقای سواد قرآنی معلمان گرامی
۳۱	آشنایی خانواده‌ی دانش‌آموزان با برنامه‌ی آموزش قرآن و نقش حمایتی آن‌ها

بخش دوم: روش آموزش هر درس

درس ۱

- ۳۴ جلسه‌ی اوّل: آموزش آیات ۱ تا ۵ سوره‌ی بقره و آموزش حروف مقطعه
۳۸ جلسه‌ی دوم: کار در کلاس، آموزش پیام قرآنی
۴۱ جلسه‌ی سوم: انس با قرآن در خانه
۴۳ دانستنی‌های آموزگار: درباره‌ی سوره‌ی بقره، رسم‌المصحف و رسم‌الاملاء چیست؟
۴۵ گامی به سوی درک معنای آیات قرآن

درس ۲

- ۴۷ جلسه‌ی اوّل: آموزش آیات ۱ تا ۱۱ سوره‌ی یس
۴۸ جلسه‌ی دوم: کار در کلاس، آموزش پیام قرآنی
۵۰ جلسه‌ی سوم: انس با قرآن در خانه
۵۳ دانستنی‌های آموزگار: درباره‌ی سوره‌ی یس، گامی به سوی درک معنای آیات قرآن

درس ۳

- ۵۵ جلسه‌ی اوّل: آموزش آیات ۱ تا ۱۱ سوره‌ی ق
۵۶ جلسه‌ی دوم: کار در کلاس، آموزش پیام قرآنی
۵۸ جلسه‌ی سوم: انس با قرآن در خانه
۶۰ دانستنی‌های آموزگار: درباره‌ی سوره‌ی قاف، گامی به سوی درک معنای آیات قرآن

درس ۴

- ۶۱ جلسه‌ی اوّل: آموزش آیات ۶۹ تا ۷۳ سوره‌ی هود
۶۲ جلسه‌ی دوم: کار در کلاس، آموزش پیام قرآنی، داستان بشارت
۶۵ جلسه‌ی سوم: انس با قرآن در خانه
۶۷ دانستنی‌های آموزگار: درباره‌ی سوره‌ی هود، گامی به سوی درک معنای آیات قرآن

درس ۵

- ۶۸ جلسه‌ی اوّل: آموزش آیه‌ی ۱۷۷ سوره‌ی بقره، آموزش علامت مد (ـ)
۷۰ جلسه‌ی دوم: کار در کلاس، آموزش پیام قرآنی
۷۲ جلسه‌ی سوم: خواندن از روی قرآن
۷۲ جلسه‌ی چهارم: انس با قرآن در خانه
۷۴ دانستنی‌های آموزگار: درباره‌ی آیه‌ی «بِرَّ»، گامی به سوی درک معنای آیات قرآن

درس ۶

- ۷۵ جلسه‌ی اوّل: آموزش آیات ۱ تا ۱۳ سوره‌ی الرَّحْمَن
۷۶ جلسه‌ی دوم: کار در کلاس، آموزش پیام قرآنی
۷۸ جلسه‌ی سوم: انس با قرآن در خانه
۸۰ دانستنی‌های آموزگار: درباره‌ی سوره‌ی الرَّحْمَن، گامی به سوی درک معنای آیات قرآن

درس ۷

- ۸۱ جلسه‌ی اوّل: آموزش آیه‌ی ۲۵۹ سوره‌ی بقره
۸۲ جلسه‌ی دوم: کار در کلاس، داستان عَزِيز، آموزش پیام قرآنی
۸۵ جلسه‌ی سوم: خواندن از روی قرآن
۸۵ جلسه‌ی چهارم: انس با قرآن در خانه
۸۷ دانستنی‌های آموزگار: گامی به سوی درک معنای آیات قرآن

درس ۸

- ۸۸ جلسه‌ی اوّل: آموزش آیات ۷۵ تا ۷۸ سوره‌ی حج
۸۹ جلسه‌ی دوم: کار در کلاس، آموزش التقای دو ساکن، آموزش پیام قرآنی
۹۱ جلسه‌ی سوم: انس با قرآن در خانه
۹۳ دانستنی‌های آموزگار: درباره‌ی سوره‌ی حج، برخورد دو حرف ساکن، گامی به سوی درک معنای آیات قرآن

درس ۹

- ۹۵ جلسه‌ی اوّل: آموزش آیات ۹۵ تا ۹۸ سوره‌ی انعام
۹۶ جلسه‌ی دوم: کار در کلاس، آموزش پیام قرآنی
۹۸ جلسه‌ی سوم: خواندن از روی قرآن
۹۹ جلسه‌ی چهارم: انس با قرآن در خانه
۱۰۱ دانستنی‌های آموزگار: درباره‌ی سوره‌ی انعام، گامی به سوی درک معنای آیات قرآن

درس ۱۰

- ۱۰۳ جلسه‌ی اوّل: آموزش آیات ۱۶۰ تا ۱۶۵ سوره‌ی انعام
۱۰۴ جلسه‌ی دوم: کار در کلاس، آموزش پیام قرآنی
۱۰۷ جلسه‌ی سوم: انس با قرآن در خانه
۱۰۸ دانستنی‌های آموزگار: گامی به سوی درک معنای آیات قرآن

درس ۱۱

- ۱۰۹ جلسه‌ی اوّل: آموزش آیات ۵۲ تا ۶۸ سوره‌ی شعراء، داستان عاقبت فرعون و فرعونیان
۱۱۱ جلسه‌ی دوم: کار در کلاس، آموزش پیام قرآنی
۱۱۳ جلسه‌ی سوم: خواندن از روی قرآن کامل
۱۱۳ جلسه‌ی چهارم: انس با قرآن در خانه
۱۱۵ دانستنی‌های آموزگار: درباره‌ی سوره‌ی شعراء، گامی به سوی درک معنای آیات قرآن

درس ۱۲

- ۱۱۷ جلسه‌ی اوّل: آموزش آیات ۱۳۳ تا ۱۳۹ سوره‌ی آل عمران
۱۱۸ جلسه‌ی دوم: کار در کلاس، آموزش پیام قرآنی
۱۲۰ جلسه‌ی سوم: انس با قرآن در خانه
۱۲۲ دانستنی‌های آموزگار: درباره‌ی سوره‌ی آل عمران، گامی به سوی درک معنای آیات قرآن

درس ۱۳

- ۱۲۳ جلسه‌ی اوّل: آموزش آیات ۲۳ تا ۲۸ سوره‌ی اسراء
۱۲۴ جلسه‌ی دوم: کار در کلاس، آموزش پیام قرآنی
۱۲۶ جلسه‌ی سوم: خواندن از روی قرآن کامل
۱۲۶ جلسه‌ی چهارم: انس با قرآن در خانه
۱۲۸ دانستنی‌های آموزگار: درباره‌ی سوره‌ی اسراء، گامی به سوی درک معنای آیات قرآن

درس ۱۴

- ۱۲۹ جلسه‌ی اوّل: آموزش آیات ۳۴ تا ۳۹ سوره‌ی بقره
۱۳۰ جلسه‌ی دوم: کار در کلاس، آموزش پیام قرآنی
۱۳۲ جلسه‌ی سوم: انس با قرآن در خانه
۱۳۴ دانستنی‌های آموزگار: درباره‌ی داستان حضرت آدم (ع) و شیطان، گامی به سوی درک معنای آیات قرآن

درس ۱۵

- ۱۳۵ جلسه‌ی اوّل: آموزش آیات ۱۸۳ تا ۱۸۶ سوره‌ی بقره
۱۳۶ جلسه‌ی دوم: کار در کلاس، آموزش پیام قرآنی
۱۳۸ جلسه‌ی سوم: خواندن از روی قرآن
۱۳۸ جلسه‌ی چهارم: انس با قرآن در خانه
۱۴۰ دانستنی‌های آموزگار: درباره‌ی ماه رمضان، گامی به سوی درک معنای آیات قرآن

۱۴۱

فهرست کلمات معنا شده در بخش دانستنی‌های هر درس

۱۴۷

پیوست: مصوبه‌ی شورای عالی آموزش و پرورش درباره‌ی برنامه‌ی آموزش قرآن
در دوره‌ی ابتدایی

۱۴۸

اصول حاکم بر آموزش قرآن در دوره‌ی ابتدایی

۱۵۰

اهداف کلی آموزش قرآن در دوره‌ی ابتدایی

۱۵۱

اهداف آموزش قرآن در هر یک از پایه‌های دوره‌ی ابتدایی

۱۵۶

روش تدریس

۱۵۸

ارزش‌یابی پیشرفت تحصیلی

۱۵۹

ملاحظات اجرایی در برنامه‌ی آموزش قرآن

بسم الله الرحمن الرحيم

پیش گفتار

قرآن پیام روشن الهی است که همه‌ی انسان‌ها را به درستی و رستگاری دعوت می‌کند. از صدر اسلام تاکنون در میان مسلمانان، توانایی خواندن و فهمیدن این پیام جاودانه از مهم‌ترین اهداف تعلیم و تربیت بوده است. در کشور ما نیز به اقتضای جایگاه خاص دین اسلام در فرهنگ مردم ایران و جایگاه ویژه‌ی قرآن در دین اسلام، باید به آموزش قرآن به‌طور ویژه توجه کرد تا شرایط مساعد برای تحقق اهداف این درس فراهم آید. از این رو، درس قرآن در بین دروس دوره‌های تحصیلی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

به‌همین جهت برای ارتقای توانایی شما آموزگار محترم و کسب توفیق بیش‌تر در دست‌یابی به اهداف آموزشی، کتاب راهنمای معلم تدوین شده است که معلم با مطالعه‌ی دقیق کتاب راهنما، از یک‌سو با طرح درس و اهداف خاص هر درس آشنا می‌شود و از سوی دیگر با استفاده از توضیحات و دانستنی‌هایی که مخصوص معلم است، توانایی خود را در پاسخ دادن به پرسش‌های احتمالی دانش‌آموزان ارتقا می‌بخشد و با اعتماد و اطمینان بیش‌تری در کلاس حضور می‌یابد. ضمناً کتاب راهنمای معلم موجب هماهنگی آموزش و آشنایی بیش‌تر معلمان با اهداف و روش‌های تدریس موردنظر می‌شود و زمینه‌ی خلاقیت و ابتکار بیش‌تر او را فراهم می‌آورد.

آموزگاران محترم! پیش از آغاز سال تحصیلی یک‌بار همه‌ی مطالب کتاب را بخوانید و هم‌چنین قبل از تدریس هر درس یک‌بار دیگر روش تدریس آن درس را به دقت مطالعه کنید. توجه داشته باشید که پس از تسلط بر مطالب کتاب، آن‌چه اهمیت دارد خلاقیت شما در ارائه‌ی مناسب مطالب با توجه به شرایط خاص کلاس شماست. ضمناً در پایان روش تدریس هر درس بخشی به‌عنوان دانستنی‌های آموزگار آمده است. این بخش را به‌خوبی مطالعه کنید و تمرینات آن را انجام دهید تا در آموزش قرآن توانایی بیش‌تری کسب کنید. بیان مطالب این قسمت برای دانش‌آموزان ضرورتی ندارد، مگر آن‌چه را که بنا بر تشخیص شما برای آن‌ها مفید باشد.

همکاران گرامی و نیز صاحب‌نظران محترم می‌توانند برای دریافت اطلاعات بیش‌تر و یا ارائه‌ی نظرات اصلاحی درباره‌ی برنامه‌ی درسی قرآن دوره‌ی ابتدایی به نشانی‌های زیر مراجعه و پیشنهادهای خود را با ما در میان بگذارند.

تهران - صندوق پستی ۱۵۸۵۵/۳۶۳ - گروه درسی قرآن

پیام‌نگار quran-dept@talif.sch.ir (Email)

وب‌گاه (سایت) http://quran-dept.talif.sch.ir